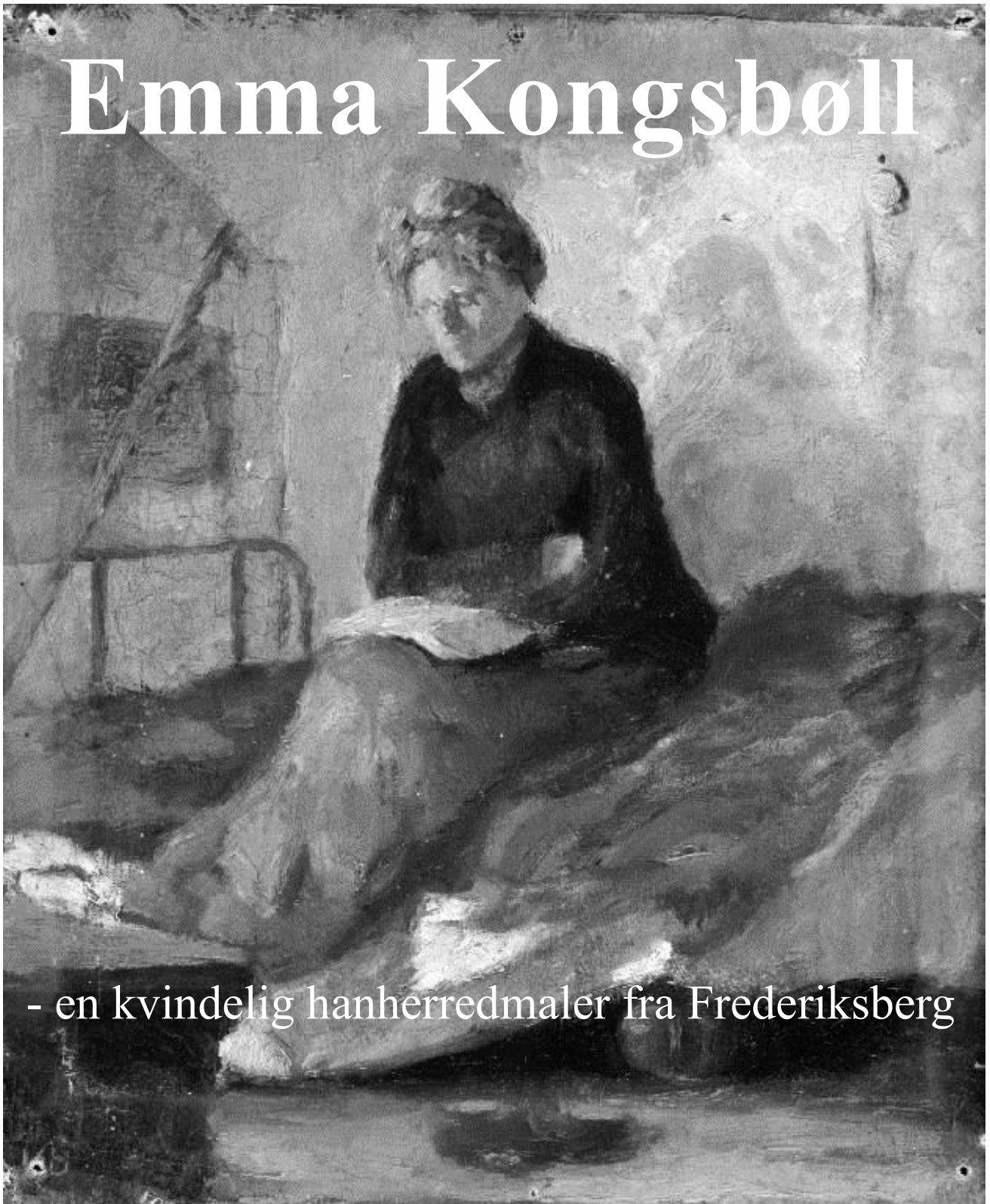

Emma Kongsbøll

- en kvindelig hanherredmaler fra Frederiksberg

Hvor almen kendt skal den kvindelige del af et kunstnerpar være i sin hjemkommune, førend det for eftertiden berettiger hende til at få navngivet en vej, gade eller plads efter sig?

Denne artikel retter fokus mod landskabsmaleren, Emma Kongsbøll, hvis tilværelse artede sig på en måde, så hendes liv – efter at ægtefællen maleren Kristian Kongsbøll på tragisk vis forsvandt ud af billedet efter cirka fem års samliv – blev stedbundet og udfoldede sig i landsdelen Han Herred om sommeren og på Frederiksberg resten af året.

Artiklen tager afsæt i Emma Kongsbølls særlige livsbetingelse og afsøger, hvordan hun i den første halvdel af 1900-tallet trods alt formåede at udvikle sig fra primært at have en levevej som porcelænsmaler til ved siden af at blive en selvstændig udøvende kunstner.

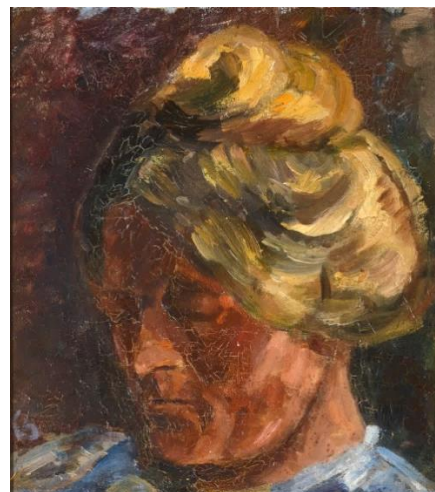
Det er artiklens påstand, at Emma Kongsbøll – i samspillet mellem at være en kvindelig kunstmaler og frederiksbergborger – udrettede tilstrækkeligt i sin samtid til at opnå den anerkendelse og respekt, der selvklart gør hende fortjent til at få ”sit navn bøjet i neon”.

Indledning

I Frederiksberg Bladet den 21. marts 2017 var der en artikel, *Asta Nielsen venter på at få sin egen vej* (Bilag 1), hvori borgerne i Frederiksberg Kommune blev opfordret til at indsende bud på især kvinder, der bør optages i en nyoprettet *Vejnavnebank*. I denne står navnene på kommunens afdøde kendisser igennem tiderne, som fremover skal bruges til at navngive pladser og veje på Frederiksberg.

Emma Kongsbøll 1880-1944. En buket franske anemoner. Signeret EKb. Olie på lærred på træ. (28 x 22,5 cm). Tilhører forfatteren. Foto: [Bilow Kunst](#).

Kristian Kongsbøll 1880-1913. [Portræt af kunstnerens hustru](#). 1909. Signeret Kb. Olie på lærred på pap. (29,5 x 26,5 cm). Privateje.

Da gode forslag til kendte kvindfolk åbenbart er en mangelvare, satte jeg mig for at foreslå fire kunstmalerinder: Anna Ancher (født Brøndum, 1859-1935), Christine Swane (født Larsen, 1876-1960), Anne Margrethe Grosell (gift Lefèvre, 1909-1999) og Emma Kongsbøll (født Køster, 1880-1944), der alle har haft bopæl inden for kommunegrænsen.

Det er således fra politisk side blevet foreslået, at pladserne langs [Den Grønne Sti](#) (Cykelrute 51), som løber igennem Frederiksberg Kommune fra broen [Åbuen](#) over Ågade til Valby Langgade, netop opkaldes efter markante kvinder. Det er så meningen, at disse pladser markeres med forklarende skilte, så forbipasserende kan læse om kvindernes rolle i samfundet og lokalt.

De tre første kvindelige kunstmalere, som jeg har foreslået, er allerede velbeskrevne i den danske (og for den førstes vedkommende også i den internationale) kunsthistorie, mens den fjerde, porcelæns- og landskabsmaleren Emma Kongsbøll, ikke er blevet beskrevet og dokumenteret særskilt.

Da jeg har fået at vide, at de fire foreslåede malerinder er blevet indstillet, vil jeg bestræbe mig på at få sidstnævnte ”sat på kommunekortet” i håbet om, at der snart kommer en *Emma Kongsbøll Plads*.

Hvor' du fra ... Humleby

[Emma Sofie Køster](#) blev født den 22. juni 1880 og voksede op på [Bissensgade](#) 11, 1. sal, på Vesterbro i København. Hendes aner går dog tilbage til Himmerland, hvorfra begge hendes forældre, garver [Søren Køster](#) (1843-1931) og hustru [Caroline Christine](#) (født Piselhøj, 1844-1907), stammede.

Hendes far, Søren, var i en kort årrække garvermester i Mariager, men ved en brand mistede forældrene alt, hvad de ejede, hvorfor de rykkede teltpælene op og flyttede til København. Med tiden fik faderen en betroet stilling som værkfører i [garverfirmaet Eduard A. Gluud](#).

Uddannelse, læretid og profession

Forholdene i Emmas barndomshjem må have været af en sådan beskaffenhed, at forældrene bakkede op om hendes kunstneriske talent og tilmed økonomisk støttede hende med privat undervisning i tegning og maling. Hun blev efterfølgende elev af maler og raderer [Axel Holm](#) (1861-1835) og fortsatte senere på [Frederiksberg Tekniske Skole](#).

I 1896, hvor Emma blot var 16 år gammel, fik hun ansættelse hos [Bing & Grøndahl A/S](#) (1853-1987). Porcelænsfabrikken var beliggende på hjørnet af Vesterbrogade og Rahbeks Allé, hvilket var i gåafstand fra Emmas hjem i [Humbleby](#).

Ti år før at Emma blev ansat som porcelæns-maler, var to af [hendes kolleger](#), maler- og kæ-

resteparret [Fanny Garde](#) (1855-1928) og [Effie Hegermann-Lindencrone](#) (1860-1945), blevet head-huntet til Bing & Grøndahl for i 1886 at udføre underglasurmaleriet på [Hejrestellet](#). Men det igennem tiderne absolut mest populære Bing & Grøndahl-porcelænsservice både til spisning og kaffe er dog [Mågestellet](#), som i 1892 blev dekoreret af malerinden Fanny Garde.

Da tegner og titulær professor [Hans Tegner](#) (1853-1932) i 1907 blev ansat som kunstnerisk leder af Bing & Grøndahl, indgik Emma først i et elevforhold til ham.

Hun opretholdt sit arbejde som signerende kunstner og blev efter Hans Tegnens død selv leder af afdelingen i 1932.

Emma Køster boede hos forældrene i Bissensgade 11, 1773 København V, indtil, hun blev gift i 1909.

Emma Køster, malende hos Bing & Grøndahl.

Foto: se Swane side 37.

Emma Kongsbølls signatur, EK, i bunden på porcelæn fra Bing & Grøndahl. "Kr Kb. 1. Maj 1910" henviser til maleren Kristian Kongsbøll og Emmas 1 års bryllupsdag.

Emma Meyer 1859-1921. [Et Interieur fra den Kgl. Porcelainsfabrik](#). 1895. Signeret E.M. 95. Olie på lærred. (50 x 80 cm). Privateje.

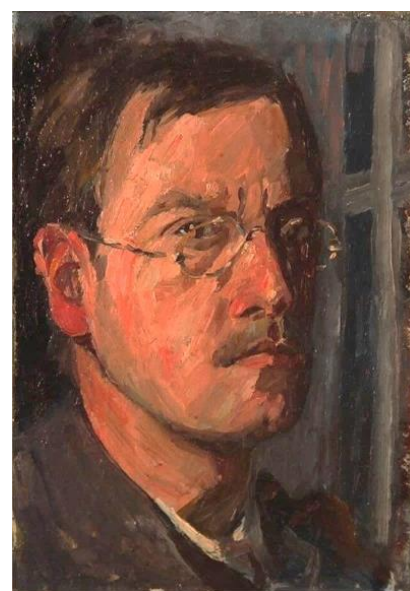
(På lignende vis må en ung Emma Køster og hendes kvindelige kolleger have siddet på rad og række, mens de malede porcelæn hos Bing & Grøndahl).

Kunst og kærlighed

Emma må på et tidspunkt – i perioden mellem 1905 og 1908 – have hørt om kunstnerspiren [Kristian Johan Marius Kongsbøll](#) (1880-1913), hvorefter hun begyndte at nære en særlig interesse for ham. Han var født i Strømmen ved Randers, men flyttede som seksårig med sine forældre til Frederiksberg, hvor han voksede op på Emilievej 8 ([ændret i 1927](#) til J. M. Thieles Vej).

Kristian sad fra 1898 i en assistentstilling på et regnskabskontor i **Danske Statsbaner** (DSB), men havde lige fra barnsben brændt for at blive kunstner, hvilket hans forældre satte sig imod. I 1904 var han som autodidakt dog startet på at male ved siden af sin hovedbeskæftigelse, og i 1905 besluttede han sig for at flytte ud til landsbyen Lillerød.

Her udviklede Kristian sin udtryksform og omgikkes med jævnaldrende kunstnerkammerater såsom [Knud Kyhn](#) (1880-1969), [Edvard Weie](#) (1879-1943), [Karl Isakson](#) (1878-1922) etc. Det var netop i Lillerød hos en fælles bekendt, maleren og keramikeren [Karl Schrøder](#) og hustruen [Vitte Schrøder](#), at

Kristian Kongsbøll 1880-1913. [Selvportræt](#). 1913. Usigneret. Olie på lærred (24 x 16 cm). Privateje.

Emma og Kristian så traf hinanden for allerførste gang. De sværmede og havde følelser for hinanden, mødtes oftere hos vennerne i kunstnerkredsen og begyndte at ane en fremtid sammen.

Kristian blev i længden træt af at pendle fra Lillerød til sit arbejde og kort tid efter, at han i 1908 atter var flyttet til København, forlovede han sig med sin 28-årige kæreste, Emma Køster. Hans atelierlejlighed på Ny Carlsbergvej 23 kom hurtigt til at fungere som samlingssted for gamle som nye kunstner venner.

Starten på et ægteskab

Men allerede efter godt et halvt års forlovelse blev brylluppet holdt. Emma og Kristian blev gift [den 1. maj 1909 i Køge](#), hvor vielsen blev forestået i hjemmet hos sognepræsten, [Carl Christian Kallenbach Petersen](#) (1873-1958), der var gift med en af Emmas veninder, [Ragnhild Sarauw](#) (1876-1959).

1909 Ægte- viede. 1909				
Brudgommens fulde Navn efter forevist Daabstest eller ved Eftersyn i Kirkebogen, hans Fødested, Fødselsaar og -dag, Stilling og Opholdssted samt hans Forældres fulde Navn, Stilling og Bopæl. (Brudgommen betegnes som Ungkarl, Enkomand eller fraskilt; i de to sidste Tilfælde anføres tillige hans sidste Hustrus fulde Navn og respektive Datoen for hendes Død og for den Dom eller Bevilling, ved hvilken Ægteskabet er ophævet og Tilladelse til nyt Ægteskab er meddelt).	Brudens fulde Navn efter forevist Daabstest eller ved Eftersyn i Kirkebogen, hendes Fødested, Fødselsaar og -dag, Stilling og Opholdssted samt hendes Forældres fulde Navn, Stilling og Bopæl. (Bruden betegnes som Pige, Enke eller fraskilt; i de to sidste Tilfælde anføres tillige hendes sidste Mands fulde Navn og Stilling og deres sidste fælles Bopæl samt respektive Datoen for hans Død og for den Dom eller Bevilling, ved hvilken Ægteskabet er ophævet og Tilladelse til nyt Ægteskab er meddelt).	a) Naar blev Tillysning bestilt? b) Naar fandt Tillysning Sted? c) Hvis Lyssning ej har fundet Sted, angives Hjemmet hertil. 1909	Vielsens Aar og Dato samt Stedet (Sognet), hvor den foregik. 1909	a) af hvilken Præst Vielsen er foretaget. (For saa vidt en fremmed Præst har forestaget Vielsen, angives Hjemmet herfor). b) Om Vielsen er foretaget i Kirken eller i Hjemmet. (I sidste Tilfælde angives Bevillingens Dato).
Ungkarl, Maler Kristian Johan Marius Kongsbøll, København, født i Skovmønst, Kristrup Sogn, 9. December 1880, Søn af Snekker Hans Kristian Christensen og Hustru Ane Dortebe Hansen.	Pige, Emma Sophie Køster, København, født i København, 22. Juni 1880, Datter af Carver Loren Køster og Hustru Caroline Christine Tiselhøj	Udskrevet af 17. April 1909.	1. Maj Køge	Pastor Holtenbach Pedersen Tøftemønst Udskrevet af 17. April 1909.

Det var på Frederiksberg

Kristian og Emma boede øverst oppe i en atelierlighed på Paludan Müllers Vej 9 i årene fra 1909 til 1912.

Da Emma og Kristian således var ægtefæller, flyttede kunstnerparret Kongsbøll ind sammen i deres første af flere hjem på Frederiksberg; en lille taglejlighed på Paludan Müllers Vej 9, som arkitektvennen [Carl Thorvald Jørgensen](#) (1888-1973) i den anledning havde fået pyntet festligt op.

Hvedebrødsdagene slutter

Som for et hvert andet ægtepar, indfandt dagligdagen sig efter et stykke tid med stor lykkefølelse. Emma syntes nok, at deres karakterer var for forskellige og de forhold, som de hver for sig før havde levet under, var for divergerende til, at de kunne undgå sammenstød.

Hun forsøgte at få ham væk fra det udsvævende liv, han hidtil havde levet og ind i en mere stabil tilværelse, der gav ham ro i sindet.

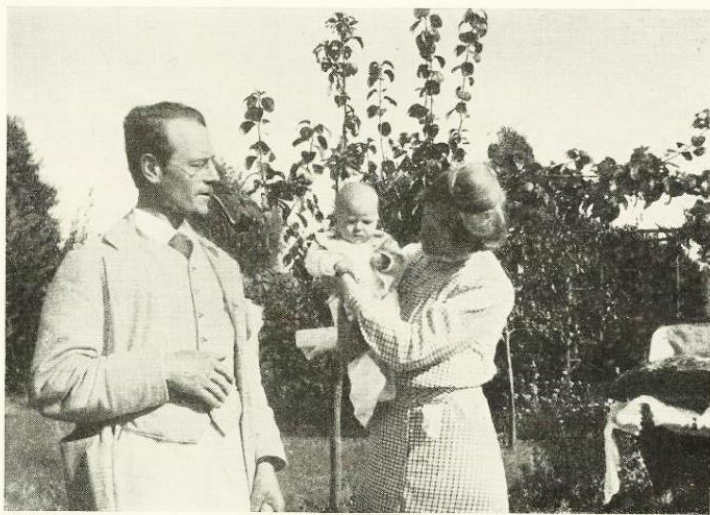
Der kom et lille afbræk i hverdagen i 1910, hvor de i påsken var sammen på en oplevelsesrig udenlandsrejse til Berlin. Ud over at se på museer og gå på udstillinger, så besøgte de også Emmas veninde præstefruen i Køge, Ragnhilds søster og hendes mand, dr. Joh. Neuhaus, der hørte til i kredsen af Emmas gamle venner.

Senere på året lykkedes det for Kristian at komme en tur alene til Berlin denne gang som gæst hos Neuhaus. Han skrev flittigt breve hjem til Emma om sine museumsbesøg og fik endogså malet værker under opholdet.

Adskillelserne i årets løb og længslen efter hinandens selskab skulle dog vise sig at have gjort deres samliv bedre. I hvert fald kan de ikke have undgået at være blevet forenet i sensommeren 1910.

Trunten og familieliv

Emma kom i en alder af 30 år i lykkelige omstændigheder og fødte den 7. juni 1911 parrets eneste barn, datteren Birte Kongsbøll, som Kristian gav kælenavnet Trunten.

Familien Kongsbøll i Lillerød. Fot. 1911.

Foto: se Swane side 49.

Flytter til roligere omgivelser

Emma og Kristian var som ægtepar begge fortsat i deres respektive stillinger og havde malerkunsten som fritidsbeskæftigelse. Det var imidlertid Kristian, der så småt var begyndt at få antaget sine værker på diverse udstillinger.

Hans omgangskreds voksede stærkt og han lærte maleren [Kristian Zahrtmann](#) (1843-1917) at kende og ligeledes maleren [Johan Rohde](#) (1856-1935), der kom til at betyde meget for ham. Kristian malede således hovedparten af sin produktion i de fire år, hvor de boede på Paludan Müllers Vej 9.

Kristian Kongsbøll 1880-1913. [Køkken på Paludan Müllersvej](#). 1910. Signeret Kb. Olie på træ. (46 x 35 cm). Privateje.

Tre uger herefter lejede "Bøllefamilien" et lille hus i Lillerød sommeren over og var således tilbage i kredsen af de gamle kunstnervenner.

Det gode kammeratskab og samværet med dem betød stadig meget for Kristian. Dette fortsatte i hjemmet i en mere afdæmpet form end på ungkarlekysten på Ny Carlsbergvej. Emma bød her ind primært i husmoderrollen og sørgede for at skabe stabile rammer om familien.

Kristian Kongsbøll 1880-1913. [Dagligstuen på Paludan Müllersvej](#). 1909. Signeret Kb. Olie på lærred. (23 x 26 cm). Privateje.

Deres samlede økonomiske forhold var blevet forbedret så meget, at den lille familie i 1912 flyttede til deres anden frederiksbergbolig, denne gang en stor bekvem stuelejlighed i villaen på Allégade 5.

Riises Landsted, Allégade 5, Frederiksberg, som villaen så ud i 1949 - ni år efter, at Emma Kongsbøll var fraflyttet adressen. Foto: danskebilleder.dk

Det tidligere [Riises Landsted](#) blev lejet ud til flere beboer på samme tid, og blandt andet digteren [Viggo Stuckenberg](#) (1863-1905) havde boet på adressen i to år fra 1903 og indtil sin død. I forhold til den kvistlejlighed, de kom fra, var stuerne høje og fornemme, og den store gamle have foran adskilte landstedet fra gadens uro. Deres omgangskreds var ikke blege for at kalde dem for "Greveparret".

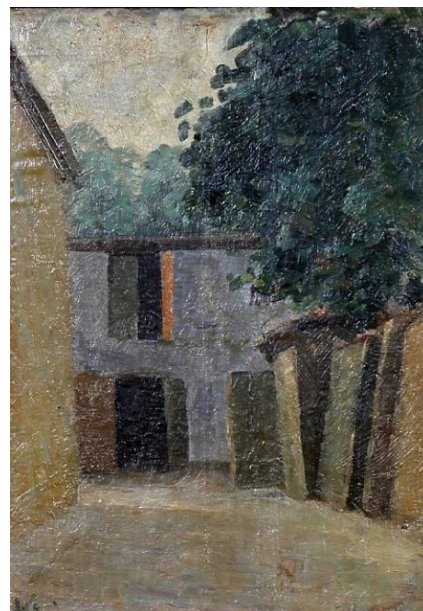
Kristian var produktiv og fandt motiver såvel interiører som eksteriører i nærheden af boligen. Det skulle vise sig at blive en kort lykke, som de tre familiemedlemmer kom til at opleve under samme tag.

Det korte ægteskab

I begyndelsen af 1913 havde både Kristian og Emma hver fået et stipendium og var i fuld gang med planlægningen af en længe ønsket studietur til Paris. Der var også sørget for Birte, som var stor nok til at barnepigen kunne passe hende i hjemmet under tilsyn af Kristians forældre, kunstsnedker Hans Kristian Kongsbøll (1856-1928) og hustru Ane Dorthea Hansen (1856-19xx).

Det gik så godt med produktionen af værker, at Kristian netop havde besluttet sig for at opsig sin stilling i **Danske Statsbaner** (DSB) og i stedet påbegynde en løbebane som kunstmaler på fuldtid.

Men den 19. januar samme år kom Kristian hjem med en blødende hånd efter at være faldet og have revet sig på et gammelt rustent søm. Han kom hurtigt under lægelig behandling, hvorefter han tog hjem og fortsatte med at male med hånden bundet ind.

Kristian Kongsbøll 1880-1913. [Gården i Allégade](#). 1912. Signeret Kb. Olie på lærred. (43 x 33 cm). Privateje.

Kristian Kongsbøll 1880-1913. [Interieur med figur](#). (Emma Kongsbøll, der strikker i stuen på Allégade 5). 1913. Signeret Kb. Olie på lærred på træ. (27 x 17,5 cm). Privateje.

forsørgelsesgrundlaget var opretholdt, og de to efterladte kunne blive boende sammen i Allégade 5.

I starten boede de stadig i stuelejligheden, men senere flyttede de op i et par værelser på 1. sal, og fra 1920 havde de hele etagen for sig selv.

I 1940 flyttede Emma fra Allégade 5 og ind på [Frederiksberg Allé 37, 1. sal](#), hvor hun blev de sidste leveår.

I *Kraks Vejviser 1944* var Emma opført med en beskedent titel af: ”E(-nke-) Frue Porcelænmalerinde”.

Men opfattede Emma ikke sig selv eller gjorde hun bare ikke meget væsen af sig i rollen som kunstmaler?

Graven ikke bevaret

Den 3. juni 1944 afgik Emma ved døden i en alder af 63 år efter nogen tids sygdom og blev stedt til hvile den 9. juni 1944 i København på Vestre Kirkegårds

Afdeling B, 3. række, nummer 22 – i den samme grav som sin ægtemand Kristian Kongsbøll.

Efter tre uger begyndte Kristian pludselig at få kramper. Emma fik tilkaldt huslægen, [Arthur Polack](#) (1872-19xx), der konstaterede, at Kristian havde stivkrampe. Der blev bestilt en ambulance, hvorefter han blev kørt på Frederiksberg Hospital. Selvom Kristian fik den bedst tænkelige pleje, stod hans liv ikke til at rede. Kun Emma fik lov at besøge ham den sidste tid, og efter svære lidelser døde han den 31. marts 1913 af blodforgiftning.

Kristian blev båret til graven af sine talrige samt tidligere nævnte kunstner venner og begravet på [Vestre Kirkegård](#) den 6. april 1913.

Enkefrue resten af livet

Emma og Kristians ægteskab kom kun til at vare i knap fire år. De havde haft deres op- og nedture, men var ved at finde fælles fodslag, da tragedien indtraf. Hun var således i en alder af blot 32 år blevet enke og alenemor til deres datter Birte på 1 år 9 måneder. Emma havde klogeligt beholdt sit arbejde som porcelænsmalar hos Bing & Grøndahl, hvorved

Emma endte sine dage i en 1. sals lejlighed på Frederiksberg Allé 37 efter at have boet på adressen i godt fire år.

					Familie		Linie
					Protokol	Føl.-Nr.	Lebe-Nr.
1944							
juni 9	Kongsbøll	Emma	Laric	Frue	R	4/2	R - 13 - 29
" "	Kongsbøll	Emma	Laric	Enkefrue	A og B	13	B - 3 - 22

Vestre Kirkegårds Protokol fra 1944.

Der var indrykket en nekrolog eller skrevet en lille notits om Emmas dødsfald i 1944 i Aalborg Stiftstidende den 5. juni, Thisted Dagblad den 6. juni samt den 7. juni i Politiken og Fjerritslev Avis.

Hvor mærkeligt det end lyder, så er Emma og Kristians gravmæle ikke blevet fundet bevarelsesværdigt. I forbindelse med at deres efterkommere ikke ønskede at forlænge aftalen efter den 24. oktober 1984, blev Kongsbøll-kunstnerægteskabet parrets gravsted sløffet et år senere i efteråret 1985.

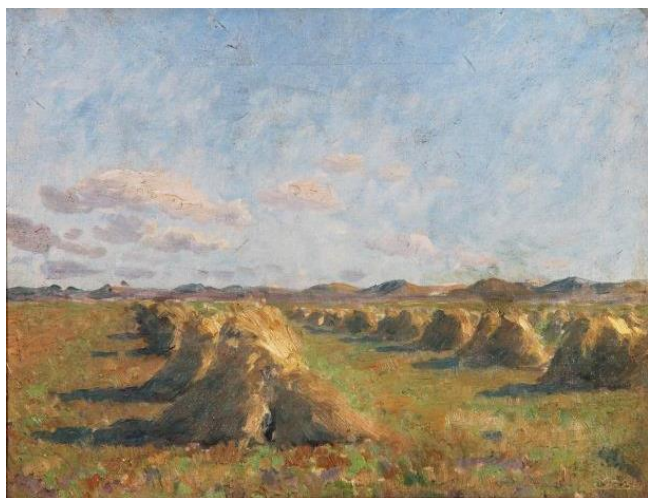
Hanherredmaler

I den allerførste sommerferie, som det nygifte kunstnerægteskab, Emma og Kristian, tilbragte sammen, rejste de i 1909 til Jylland, hvor de besøgte familie og venner. Da det var veloverstået, drog de videre til landsdelen [Han Herred](#) ved Jammerbugten, hvor de slog sig ned den længste tid på en gammel klitgård, der fra omkring år 1900 i sommersæsonen var omdannet til Badepension Grønnestrand.

Udsnit fra Bodilsen, 2013, side 4-5.

Det var gårdejer [Jens Søndergaard \(1867-1947\)](#) og hustru [Ane Marie \(1873-1963\)](#), der fungerede som værtspar på sommerpensionatet, og i lighed med mange andre småkårsfolk tjente de i begyndelsen lidt ekstra skillinger ved at leje et par værelser ud. Det tilkom den gryende turisme i Han Herred, hvilket havde skabt en efterspørgsel på overnatningsmuligheder i området.

Kristian Kongsbøll 1880-1913. [Høstlandskab med korntraver](#) ved Grønnestrand. 1910. Signeret Kb10.olie på lærred. (35 x 44 cm). Privateje.

Hjælp til udlejningen kom fra gårdens tidligere ejere nemlig Ana Maries forældre, Gammelfar og Gammelmor, der ved flere lejligheder sad model og blev malet af Kristian. På regnvejrsdage malede han også andre interiører fra gården og eksteriører med motiver af de tilhørende marker, når kornet var høstet.

Året efter i sommeren 1910 – mellem Emma og Kristians påskeferie i og hans senere solotur til Berlin – var de taget på deres andet ferieophold på Badepension Grønnestrand. Emma skulle dog tilbage til sit ar-

bejde som porcelænsmaler på Bing & Grøndahl og rejste derfor først hjem til Frederiksberg.

I lighed med året før blev Kristian en tid alene tilbage på Grønnestrand. Han havde fået bevilliget tre måneders sommerferie, som han benyttede til at samle kræfter og male videre i.

I 1912 var familien Kongsbøll på den definitiv sidste sommerferie sammen. Efter rundturen i det østjyske slog de sig ned og tog atter ophold på Badepension Grønnestrand. Denne gang var Emma og Kristian formentlig ledsaget af deres nu et-årige datter Birte, hvis fødsel jo var den egentlige årsag til, at parret ikke var at finde på Badepension Grønnestrands liste over sommergæster året før i 1911.

Side om side som kunstnerkolleger

Resten af året hjemme i København var Emma i kraft af være Kristians ægtefælle, vant til altid at være i selskab med hans mange venner, som tilhørte kredsen af tidens mere betydningsfulde kunstnere. Der blev spillet levende musik og ført samtaler om dansk kunsthøj i det frederiksbergske hjem og hun indgik efterhånden som en naturlig aktør i kammeratskabet med de øvrige kunstnere.

”Blev det kun få år, de [Emma og Kristian] havde at være sammen, blev det dog år, hvis rigdom gav hende en uanet udvikling for resten af livet og tillige en tid med så megen kammeratlighed, at mindet [...] står lysende for hende”. (cit. Swane, side 48).

Det blev som sagt lærerige år til gavn for dem begge, hvilket kom Emma til gode i det kunstneriske arbejdsfællesskab, som de to nåede at opdyrke og momentvis etablere i ferierne ved Grønnestrand.

(Illustration 1): Postkort med Grønnestrand og den lille lyngklædte gårdmølle, [Lyngmøllen](#), der blev opført i 1886 og som hørte med til gården. (Postkortet tilhører Nordjyllands Historiske Museums samling). 1910.

netop dette landskab og på en gang malet det selvsamme motiv med parabelklitten: en vandrekliit, hvis forkant er hesteskoformet, med åbningen mod den fremherskende vestenvind.

Om ikke andet så kan Emma sidenhen have været rimeligt meget inspireret af Kristians komposition.

En friluftsmaler (Kristian Kongsbøll?) ved staffeliet på marken ved Grønnestrand. Lyngmøllen og høstfolk ses i baggrunden. Foto: [lyngmoellen.dk](#)

På et gammelt postkort fra 1910 (Illustration 1) fremgår det tydeligt, hvordan den utæmmede klithede lå lige uden for døren og, at Emma og Kristian derfor ikke nødvendigvis behøvede at bevæge sig synderligt langt væk for at male to næsten ens motiver i nærheden af Badepension Grønnestrand.

Det er ikke særligt svært at få øje på, at Emma og Kristian meget vel kunne have siddet skulder ved skulder i

a) Kristians værk (Illustration 2)

Normalt gjorde Kristian ikke brug af de helt store lærreder, men han har for en gang skyld valgt et mellemstort kvadratisk format, anvendt over halvdelen af den øverste flade til at gengive et gråt i gråt skydække og placeret horisonten lidt under lærredets midte. Han har malet tre klitformationer i zigzag, hvoraf ingen af dem for alvor stikker op over horisontlinjen.

Der kan sagtens have været langt flere gråvejrsgange end dage med egentlig solskin under Kristians tremåneders lange ophold ved Grønnestrand, hvilket retfærdiggør hans dystre farvevalg på paletten.

I hvert fald er ”klitbillederne”, som han malede flere af, efterfølgende blevet karakteriserede ved at være:

”[...] underligt vege og upræcise, ligesom så mærkeligt langt fra hvad han ellers malede [...]” (citater Swane, side 62).

Det kan snildt tænkes, at Kristian slet ikke var i sit rette element ude i det store øde klithedelandskab. (Maleriet blev udstillet posthumt i [Christian Larsens Kunsthandel](#) i oktober 1913 som katalognummer 113 og kostede den nette sum af 300 kroner, hvilket nu til dags svarer til omtrent 18.000 kroner).

b) Emmas værk (Illustration 3)

Helt anderledes er det med Emmas rigtige valg af det mindre rektangulære format, der er velegnet til et udstrakt landskabsmaleri.

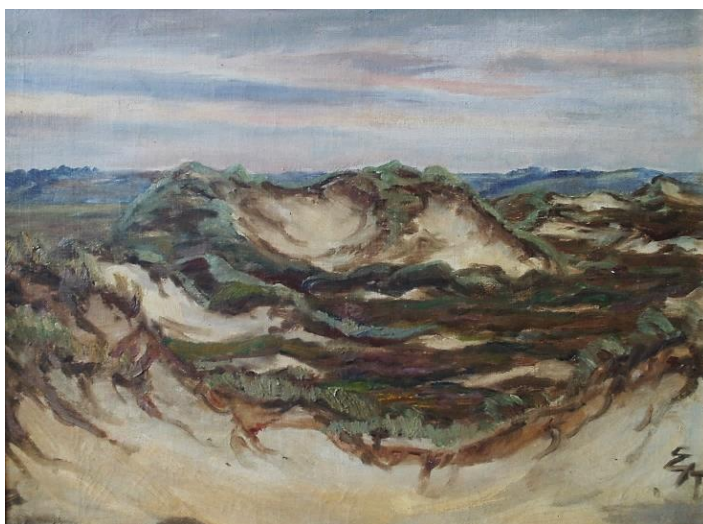
Hun har placeret horisonten en tredjedel oppe på lærredet, hvilken var i tråd med den franskinspirerede naturalisme i malerkunsten, som herhjemme især vandt frem i kunstnerkolonierne fra slutningen af 1800-tallet.

På Emmas værk er det den højliggende klitformation midt i billedet, der er kompositionens centrale omdrejningspunkt. Den flugter med baggrundens høje horisontlinje, hvilket er genkendelig i form af Søbakken, som er et højtliggende hedeområde.

Selve farveholdningen i Emmas maleri er langt varmere, idet den begyndende aftenrøde på himlen er med til at illudere en stemning af dejlig sommeraften lige før, solen forsvinder og går ned i vest.

(Illustration 2): Kristian Kongsbøll 1880-1913. Gråvejr i klitterne. Grønnestrand. Signeret Kb. Olie på lærred. (59 x 68 cm). Tilhører forfatteren.

(Illustration 3): Emma Kongsbøll 1880-1944. Aftenstemning i klitterne. Grønnestrand. Signeret E Kb. Olie på lærred. (28 x 37 cm). Tilhører forfatteren.

c) Sammenstilling af værkerne

Til forskel for Kristians gennemkomponerede værk, der slår en langmodig tone an og demonstrerer hans [grisaille](#)-agtige teknik, så bærer Emmas værk – med elementer af det moderne friluftsmaleris friskhed – præg af, at hun havde en større stedbundethed til og en force i at skildre Grønnestrands naturskønne klitter.

Emma Kongsbøll 1880-1944. Stranden ved Svinkløv. Signeret EKb.olie på lærred. (25 x 36 cm). Tilhører forfatteren.

natur, som kun lå et stenkast fra sandstranden i Jammerbugten og tæt på Limfjordens vande, at hendes kunstneriske potentiale som kvindelig [friluftsmaler](#) blev forløst.

En stedlig myte om den hedengangne Emma lever dog i bedste velgående i Han Herred. Således fortælles det, at en aften i 1898 kom den 18-årige Emma Køster gående langs strandkanten, hvorpå hun bad om husly hos familien Søndergaard og blev boende som gæst på gården Grønnestrand i et par dage (Bilag 2).

Men er det ikke lidet sandsynligt, at en københavnerpige som Emma, der var født og opvokset på stenbroen i slutningen af 1800-tallet, åbenbart uledsaget forvildede sig helt over i Han Herred, der lå flere dagsrejser fra hovedstaden?

Og havde Emma, som på det givne tidspunkt var andenårselev hos Bing & Grøndahl, overhovedet råd og ret til en lang sommerferie, hvilket var en forudsætning for at kunne rejse til og fra Han Herred?

Emma Kongsbøll 1880-1944. [Udsigt til Bulbjerg](#). Svinkløv. Signeret EKb.olie på lærred. (26 x 37 cm). Tilhører forfatteren.

Jutlandia ... eller cirka der omkring

Hvorom alting er, så blev Emma og Kristians tre maleferier ved Grønnestrand sandsynligvis startskuddet til hendes vægtige antal værker med jyske landskabsmotiver endogså senere fra øerne Morsø og Samsø samt områderne omkring byerne Nykøbing Mors, Vildsund, Sallingsund, Agger, Løgstør, Randers, Grenå, Jelling, Kolding, Viborg, [Mariager, Sønderborg og Dybbøl](#).

Fortsatte med at male landskaber

Det står således klart, at Emma efter Kristians alt for tidlige død ufortrødent valgte at fortsætte med det figurløse landskabsmaleri. Hans fravær i familien havde uvægerligt overladt det store ansvar for opfostringen af datteren Birte til hende, og Emma tog begge udfordringer op.

Emma Kongsbøll 1880-1944. [Svinklovene](#). Signeret EKb. Olie på lærred. (41 x 66 cm). Tilhører Feriecenter Grønnestrand ([Forbrugsforeningen](#)).

og ved siden af passede sit arbejde på porcelænsfabrikken. Det var en ganske anden sag, så snart hun ramte hovedlandet. Hvor tidligt hun efter gemalen Kristians bortgang genoptog sin forkærlighed for at male de jyske landskaber vides ikke, men det må have været relativt hurtigt.

Kunstværker i ind- og udland

Forud for at Emma holdt sin formentlig allerførste [separatudstilling](#) i Karl Petersens Kunsthandel, København, i oktober 1920, havde hun samlet til bunke. Jævnfør de i alt 48 værker, der var til salg og oplistet i udstillingskataloget, så vidnede det om, at Emma rettelig ikke kan have ligget på den lade side i de syv mellemliggende år. Hun må troligt have været rejst ud og bestræbt sig på at udfylde det ene hvide lærred efter det andet.

Emma Kongsbøll. Søren Kannes Gaard ved Grenaa.

Emma Kongsbøll 1880-1944. Søren Kannes gård ved Grenå. 1931. Signeret EKb. Olie på lærred. (30 x 50 cm). Privateje. (Sort/hvid-gengivelse fra udstillingskatalog).

anden og tilsyneladende sidste separatudstilling med 63 værker hos Kunsthändler Christian Larsen. Det ses af udstillingskataloget, at der var tale om blandede blomster- og landskabsmalerier. Af disse var tre øer, Fyn, Amager og Samsø, repræsenteret med i alt ni malerier, købstæderne Grenå og Mariager med henholdsvis 15 og 20 malerier, seks Han Herred-malerier og slutteligt var der 11 malerier fra hovedstadsområdet. Samtidig debuterede Emma også som blomstermaler.

Tomrummet efter Kristian gav hende chancen for fuldt og helt at udfolde sin malerkunst – selv i mangel af sin mentors fysiske tilstedeværelse. Fundamentet til Emmas kunstneriske livsbane var for længst blevet grundlagt på trods af, at flere sikkert antog hende for at være en ”fritidsmaler”.

Tour de Jylland om sommeren

Det var forståeligt nok begrænset, hvor meget Emma kunne nå at få malet til dagligt, når hun både var eneforsørger

Ud over majoriteten på 17 værker fra Han Herred, så var der fem værker fra Mariager, 12 værker fra Sønderjylland, ét studie fra Birkerød og derudover har Emma haft en enkelt afstikker til Norge, hvor 13 værker hidhører fra ophold i egnene omkring Lillehammer, Jotunheimen, Mesnalen og Rømsåsen.

Fra 1931 kunne Emma tillige kalde sig for Charlottenborgudstillers, idet hun fik antaget værket Katalognummer 287: ”Søren Kannes gård ved Grenå” på forårsudstillingen. Senere samme år havde hun den

I en parentes bemærket fik Emma som porcelænmalerinde desuden sin velfortjente hæder og ære uden for landets grænser i og med, at hun deltog på [Verdensudstillingen i Paris i 1937](#), hvor hun fik tilkendt en guldmedalje for sine udstillede keramiske arbejder for Bing & Grøndahl. Nyheden om Emma var at læse i Aalborg Stiftstidende den 29. december 1937.

Et kendt ansigt i provinsen

Emma var til en start muligvis blot én blandt mange autodidakte kunstmalere, der for så vidt ikke passede ind eller blev lagt særligt meget mærke til i den københavnske kunstverden. Men når hun pakkede sine malergrejer, tog Birte med ind på Hovedbanegården, steg på toget for at forlade storbyen om sommeren og rejste den lange vej på ferie i det nordlige Jylland, så kunne lokalbefolkningen læse i provinsavisernes spalter om deres og mange andre kendte turisters ankomst og opholdssted.

De bevarede gæstebøger vidner om, at Emma sammen med Birte vedblev med at komme i Han Herred år efter år og som et minimum indlogerede sig på Badepension Grønnestrand, når de havde overstået familiebesøgene i Himmerland.

Der er tegn på et sådant sommerophold så tidligt som i 1919, idet redaktøren på Aalborg Stiftstidende [Lauritz Schjøttz-Christensen](#) (1863-1950) dagbøger melder om, at Emma – i selskab med en anden malerinde Fru [Else] Thielemann – aflagde et kort privat damebesøg i ”[Syndefalder](#)”, hvilket var et sommerhus ved Svinkløv, der tilhørte ham. Endvidere berettede Fjerritslev Avis i august 1926, at ”Malerinde Fru Emma Kongsbøll og [Datter](#)” ferierede på Badepension Grønnegaard.

Fin på den om sommeren

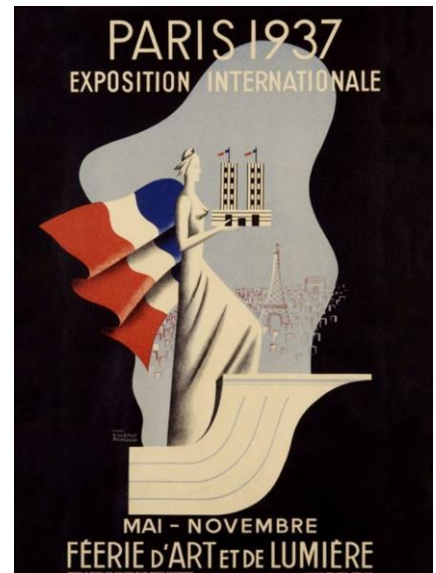
Sådan gik det slag i slag med små lokale notitser i diverse aviser om, hvor den nu ”kendte Charlottenborgudstillen, Malerinde Fru Emma Kongsbøll”, som hun efter 1931 gerne blev omtalt, havde indlogeret sig.

Blandt andet fremgik det af Morsø Folkeblad i maj 1932, at Emma i nogen tid havde opholdt sig i Nykøbing for så at tage ophold i Øst Vildsund Færgetro og male nogle af egnens smukke motiver.

I juli 1935 stod der i Aalborg Stiftstidende, at Emma for tiden boede på Svinkløv Badehotel.

I Løgstør Avis kunne man i juli 1940 læse, at Emma var blandt byens gæster og i øjeblikket boede på Hotel du Nord, men også agtede at besøge Svinkløv.

Tiden taget i betragtning må det siges, at Emma kom vidt omkring i bestræbelsen på at finde elskelige landskabsmotiver, der faldt i jydernes smag, og som hun kunne forevige på salgssbarre lærreder.

Fransk plakat fra 1937 for Verdensudstillingen i Paris, som Emma deltog i for Bing & Grøndahl.

Emma Kongsbøll 1880-1944. [Grenå Å og Grenå Kirke i gråvej](#). Signeret Ekb. Olie på lærred. (26,5 x 38 cm). Tilhører forfatteren.

Lokale udstillinger i købstæderne

Det virker til, at Emma var utrættelig i sine tiltag for at besøge flere af de tidligere nævnte jyske lokaliteter – sideløbende med Han Herred – i løbet af de henved 35 sæsoner (snarere end de antagne 42 sæsoner), hvor hun i ledsagelse af Birte givetvis tog på maleferier uden for hovedstadsområdet.

Der var nok en bestemt anledning til dette, nemlig at Emma i forbindelse med en aktuel gæstebesøg eller et familiebesøg i provinsens købstæder, også samtidig formåede at arrangere og få stablet lokale kunstudstillinger på benene.

Emma Kongsbøll 1880-1944. Fiskenet på havnen foran [Mariager Toldhus](#). (1939). Signeret EKB.olie på lærred. (35 x 52 cm). Tilhører forfatteren.

1922 og i juli 1939 på Mariager Rådhus ligeledes i Byrådssalen. På hendes første af de to Mariager-udstillinger var der opført 46 værker i kataloget, hvoraf hovedparten, det vil sige 30 af malerierne, havde motiver fra Mariager og omegn.

Endvidere fremgik det af udstillingskataloget, at der var 10 landskabsmalerier fra Han Herred, fem malerier fra det sønderjyske område og et enkelt maleri fra Viborg til salg.

I avisartiklen om Emmas maleriudstilling i 1939 hævdes det, at ud af samlingen på de 66 ophængte værker, så var det selvfølgelig dem med motiver fra Rosernes by, Mariager, der stod Emmas hjerte nærmest.

Den anden artikel havde form af et læserbrevs-

indlæg, der var indsendt af ”En turist og (kunstkender) i Rosernes by”. Vedkommende havde udelukkende rosende ord til overs for Emmas billeder, hendes kærlighed til den jyske natur og til, hvor følsomt Emma skildrede det vekslende jyske landskab. Slutteligt fik Emma dette flotte skudsmål med på vejen af sin begejstrede tilhænger:

”Fru Kongsbøll er en fin og kultiveret kunstnerinde, som ikke går på akkord, men maler lige ud fra sit naturlige og friske sind sådan, at enhver kan forstå og glæde sig over hendes kunst [...]”. (Citat fra Aalborg Stiftstidende onsdag, den 19. juli 1939, side 5).

Værker stadig med på udstillinger

Selv her en menneskealder efter at Emma mødte sit endeligt, finder enkelte af hendes værker stadigvæk vej til og har været repræsenteret på lokale kunstudstillinger endnu engang i Mariager og Han Herred.

I Aalborg Stiftstidende var der således i juli 1932 en artikel om en maleriudstilling, der havde til huse i Byrådssalen på Nykøbing Morsø Rådhus, hvor Emma viste resultat af sit arbejde i sommermånederne.

Det være sig Morsø-billeder fra Dueholm, Vildsund, Sallingsund, Feggeklit, Legindbjerger og de andre skønne steder på den store Limfjordsø.

Ifølge artikler i Aalborg Stiftstidende holdt Emma mindst to maleriudstillinger i juli

Emma Kongsbøll 1880-1944. Kystlandskab med en gammel hytte. Signeret EKB.olie på lærred. (34,5 x 52 cm). Tilhører forfatteren.

I 2009 havde Mariager Museum arrangeret en kunstudstilling, *Mariagerbilleder – motiver fra Mariager Fjord*, som blev vist i Galleri Vognporten i fire måneder fra maj til september, hvor et af Emmas malerier indgik sammen med flere andre kunstneres værker.

Henrik Gamst Jespersen 1853-1936. [Grønnestrand Vindmølle og Møllegård](#). Signeret Henrik J. Olie på lærred. (44 x 75 cm). Tilhører [MaleriArkivet](#). Foto: Sven Erik Østergård. (Jespersen var en af hanherredmalerne og indgik i kunstnerkolonien der).

Eftersom såvel Emma som Kristian tilhørte denne koloni af kunstnere, var malerier af dem begge også blandt de cirka 70 udstillede værker, som blev vist i Sparekassen Himmerland i Fjerritslev.

Afrunding

Det sort/hvide-forsidebillede til denne artikel, [Interieur med Figur](#), er malet af Kristian Kongsbøll på en regnvejrsdag om sommeren ved Grønnestrand i 1910.

Han har skildret sin kone, Emma, der sidder og læser på værelsets primitive seng. Hun var som sædvanlig beskæftiget med *noget* og spildte ikke sin dyrebare tid.

Emmas to liv

I 35 år blev Emma Kongsbølls tilværelse opdelt imellem at være bosiddende på Frederiksberg, hvilket dannede base for hendes arbejds- og familieliv, og sideløbende at rejse til provinsen på sommerophold, hvor det – med landsdelen Han Herred som omdrejningspunkt – lykkedes hende at få etableret en kunstnerisk karriere hovedsagelig som skattet landskabsmaler.

Om Emma og maleren Kristian Kongsbøll nogensinde ville have været blevet et lige så jævnbyrdigt kunstnerpar, som de var ligeværdige ægtefæller, det vil for altid stå hen i det uvisse, da det af uransagelige årsager ikke er muligt at lave en fyldestgørende sammenstilling af deres respektive værker.

Artiklen dokumenterer, hvad Emma selv formåede at levere i løbet af sin kunstneriske livsbane i:

- [Hovedstaden](#): separatudstillinger hos to kunsthandlere (1920 og 1931), ét værk med på Charlottenborg Forårsudstilling (1931), tildelt guldmedalje på Verdensudstillingen i Paris (1937)
- [Hovedlandet](#): separatudstillinger på rådhus (1922, 1932 og 1939), maleriudstilling i en boghandel (1925), repræsenteret på en museumsudstilling (2009), værk med på en lokaludstilling (2010) og sikkert mere, som endnu ikke er registreret

Emma Kongsbøll 1880-1944. [Lyngmøllen ved Grønnestrand](#). 1937. Signeret E.Kb. Olie på lærred. (35 x 46 cm). Privateje.

Emma Kongsbøll 1880-1944. [Landskabsparti](#). Signeret EKB. Olie på lærred. (26,5 x 37 cm). Privateje.

de. Kunne det derudover ikke være en storslået gestus, om Emma blev husket for eftertiden ved at lægge navn til en plads eller vej på Frederiksberg.

Hvad blev der egentlig af hende Birte

I Fjerritslev Avis blev det proklameret den 1. august 1931, at der var indgået *Forlovelse mellem Bestyrer C. Gimbel, Slettegaard, og Frk. Birthe Kongsbøll, Datter af Kunstmalerinden Fru Emma Kongsbøll, København p.t. Grønnestrand.*

Så skulle man jo mene, at Birtes lykke i en alder af 20 år nu var gjort med en af de lokale ungkarle i Han Herred.

Men halvandet år efter stod der den 14. december 1932 i Morsø Folkeblad, at *I morgen, Lørdag, vies på Frederiksberg Rådhus, Frk. Birthe Kongsbøll, Datter af Malerinden Fru Emma Kongsbøll, til Arkitekt og Massør Peter Diemer, Søn af Fru Overlæge Philip Levi-son. Efter Vielsen er der Frokost i Brudens Hjem.*

Denne gang skulle man tro, at Birte var faldet til ro og havde affundet sig med ægteskabets lænker.

Det fremgår dog af Sigurd Swanes bog, "Maleren Kristian Kongsbøll" fra 1939, under Billedfortegnelsen, at flere af faderens værker tilhørte: *Fru Birte Christensen f. Kongsbøll* og et enkelt selvportræt: *Birte og Allan Christensen.*

Det var så det tredje mandfolk indenfor ni år, som Birte enten havde været forlovet eller var gift med.

Slutter rækken af Birtes tilbedere her, og blev der født en arving i hendes forhold, så Kristian og Emma Kongsbølls gener eventuelt er blevet videreført, hvorved deres tipoldebørn lever den dag i dag.

Der hersker næppe tvivl om, at Emma besad en kunstneridentitet og ville være "Malerinde", også selv om hendes livsbetingelse ikke ligefrem indgød til det.

Foruden de værker, som hun gav væk eller solgte til private samlere, så havde hun flere hundrede værker ophængt på sine maleriudstillinger.

Kapitlet om Emmas udstillingsaktiviteter synes langt fra afsluttet. Hendes værker dukker af og til op [i handlen](#), og hun har rettelig en retrospektiv maleriudstilling til go-

Efter at Kristian og Emma Kongsbølls gravsted på Vestre Kirkegård blev nedlagt og gravstenen sendt til destruktions i 1985, har det stået ubrugt hen og er godt tilgroet.

Asta Nielsen venter på at få sin egen vej

VEJNAVNE. Flere kendisser står allerede i kø i Vejnavnebanken og venter på at en vej, plads eller gade bliver ledig. Men der er mangel på kvinder, så har du et bud på en kendis til navnebanken, vil rådhuset gerne høre fra dig.

AF HEIDI ENGELUND
hee@minby.dk

GADER OG VEJE: Asta Nielsen, Jan Monrad og Jens Otto Kragh. Alle kendte personer der har haft deres gang på Frederiksberg. Men ikke nok med det, så står de også i en nyoprettet Vejnavnebank, som kommunen fik lavet i november sidste år.

I Vejnavnebanken står der allerede 18 navne, der kan bruges til navngivning af pladser, gader og veje på Frederiksberg.

En af kendisserne er Asta Nielsen, der var en verdensberømt stumfilmstjerne. Hun blev født på Gammel Kongevej, og boede på Peter Bangs Vej 61 fra 1940-1972.

Hvornår hun får en plads eller vej på Frederiksberg vides ikke, men Asta Nielsen har faktisk allerede et stræde i Valby opkaldt efter sig.

Tivoli spørger

Forvaltningen har foreslået, at borgerne skal have mulighed for at komme med bud på navne til Vejnavnebanken.

Der er allerede kommet en forespørgsel fra Tivoli, der gerne vil have en vej eller en plads opkaldt efter Tivolis grundlægger Georg Carstensen, der også stod bag etablissementet Alhambra som lå på Frederiksberg fra 1857.

Det er netop besluttet, at Georg Carstensen får sit navn på arkadepladsen i parkanlægget syd for rådhuset, og det afsløres i løbet af maj. Stedet er ikke så langt fra, hvor fortællersstedet Alhambra lå på Frederiksberg Allé.

Navne på hjemmesiden

Tanken er at lægge de godkendte navneforslag på kommunens hjemmeside, og så revidere listen hvert andet år, så kun relevante navne får en plads på listen. Der er også kommet en forslag fra en borger, der synes at pladsen foran Lindevang Kirke bør opkaldt efter tegneren og maleren Otto Nielsen, der boede på Carl Feilbergs Vej. Og så tidligere kirkeminister Bodil Koch er blevet foreslået af nogle

Vejnavnebanken er en ny opfindelse, hvor lokale kendisser som stumfilmstjernen Asta Nielsen venter på at få sin egen plads, vej eller gade. Hu boede i mange år på Peter Bangs Vej. Arkivfoto

le medlemmer af kirkens menighedsråd. Egentlig var socialrådgiver Tine Brylids navn i spil til den nye forplads ved kirken, men hun har i stedet fået en plads ved Forum metrostation på Rosenørns Allé. Formanden for Bolig- og Ejendomsudvalget Simon Aggesen (K) er glad for Vejnavnebanken.

»Det har været et stort konservativt ønske, at vi fik etableret en navnebank for at sikre, at vi overvejer en række forskellige muligheder, inden vi naviger vores veje og pladser. Vi har allerede foreslået en række navne, blandt andet Carl-Henning Pedersen, som var en fantastisk kunstmaler og boede på

Frederiksberg indtil sin død i 2007,« siger han.

Efterlyser kvindenavne

Simon Aggesen påpeger, at kvinder er lidt af en mangelvare i navnebanken.

»Udover navnebanken har vi fra konservativ side foreslået, at vi opkalder alle vo-

Anlægget ved Allégade får navnet Georg Carstensen Plads i løbet af maj måned, manden der 'opfandt' Tivoli. Arkivfoto

Fakta

NAVNEFORSLAG

- Skuespiller og politiker Helle Virkner
- Karen Ankersted var en af de første kvinder i kommunalbestyrelsen
- Komponist og teaterdirektør Knud Pheiffer
- Politiker Bodil Koch
- Komiker Jan Monrad
- Rådmand Mogens Thiim
- Statsminister og politiker Jens Otto Kragh
- Tegner og maler Otto Nielsen
- Journalist og politiker Lis Møller
- Stumfilmstjerne Asta Nielsen
- Frederiksbergs stadsarkitekt S.A.K. Lauritzen
- Maler Emilie Mundt
- Politiker og justitsminister A.L. Casse
- Maler Marie Luplau
- Politiker og forsvarsminister Ole Bjørn Kraft
- Apoteker og fabrikant Albert Heinrich Risse

Kilde: Frederiksberg Kommune

res pladser langt den grønne sti efter markante kvinder på Frederiksberg. Pladserne langs den grønne sti skal markeres med forklarende skilte, hvor forbigående kan læse om kvindernes rolle i samfundet og lokalt.

Vi modtager derfor meget gerne input fra borgere, som

har gode forslag,« siger han.

Har du et forslag til et navn til en plads, by eller vej et sted, så send gerne en mail eller skriv et brev til rådhuset.

By- og Miljørådet har godkendt alle navnene i Vejnavnebanken, der ligger klar til at blive brugt på en ledig vej, gade eller plads.

Kilde: [Frederiksberg Bladet tirsdag, den 21. marts 2017, side 10.](#)

Bilag 2.

Lars Søndergård blandt en del af sine gæster foran pensionatet. (Foto: Jens Morten).

80 årig badepension er generationers mødested

Vi har nu haft pensionat her på Grønnestrånd i 80 år og har ikke på vort besøgstal mærket noget til den øgede interesse for campingliv, siger Lars Søndergaard, Badepension Grønnestrånd.

Jeg overtog mit hjem i 1940 og drev det som landbrug og pensionat indtil 1970, da vi ombyggede stalden og laden til værelser m.v.

Det hele startede i 1898, da malerinden Emma Kongsbøl, født Køster, fra København og den gang 18 år gammel,

kom gående langs stranden en aften og bad om husly et par dage hos min far og mor, Jens og Ane Marie Søndergaard, som i 1895 havde overtaget ejendommen fra min morfars Casper Sørensen, der var fisker og landmand.

Min far ville, ligesom jeg selv senere hen, ikke have noget med fiskeri at gøre, så derfor forsøgte han at udbygge pensionatsvirksomheden.

Malerinden nåede at bo her i 40 sæsoner, og vi har i dag en

stor fast kundekreds plus en del nye pensionærer hvert år, siger Lars Søndergaard videre.

Vi har i øjeblikket gæster, som er af tredje generation. Det kan jeg jo kun være glad for. Det må være tegn på, at folk er tilfredse med det, man forstår ved et rigtigt gammeldags pensionat, siger Lars Søndergaard, inden han må op og se om det hele går som det skal, såvel for pensionærer, som for de i alt otte medhjælpere.

Litteraturliste

Bodilsen, Ejgil (2013). [Han Herred – den skønneste plet i kongeriget](#). Han Herred Turistforening. Fjerritslev.

Bodilsen, Ejgil (2017). [Brojubilæum fejres med kunstudstilling](#), side 14-15 in [Kulturbladet](#) nummer 15, april-maj 2017. Kultur og ErhvervsCenter Jammerbugt i samarbejde med Jammerbugt Kommune og Jammerbugt kommunes kulturliv. Skive Folkeblad Rotation.

[Charlottenborg Forårsudstilling 1931](#), side 226, 310. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck. København.

[Dansk Biografisk Leksikon](#) 3. udgave (1979-84). [Hans Tausen](#) [...] *Fremstillet på mal. af Emma Kongsbøl* [...]. Gyldendal. København.

[Emma Kongsbøll Malerier](#). Lørdag den 25. april. (1931). Katalog nummer 169. Kunsthandler Christian Larsen. København.

[Emma Kongsbøll Maleriudstilling i Mariager](#). Fra 8. - 24. juli. (1922). Byrådssalen på Rådhuset. N.A. Pedersens Bogtrykkeri. Mariager.

[Emma Kongsbøll Udstilling](#). Fra 9. - 25. oktober. (1920). Karl Petersens Kunsthandel. København.

Engelund, Heidi. [Asta Nielsen venter på at få sin egen vej](#), side 10 in [Frederiksberg Bladet](#) tirsdag, den 21. marts 2017.

[Fortegnelse over arbejder af Kai Nielsen](#), side 4, katalognummer 32 [...] *Farverne komponerede og pålagt af Fru Emma Kongsbøll* [...]. Kunstforeningen maj 1916. F. E. Bording. København.

Garde, Erik (1956). [Georg Garde 1856-1945](#), side 15-16, 25. Kjellins Eftf.s Bogtrykkeri. København.

Glahn, Charlotte og Nina Marie Poulsen (red) (2014). [100 Års Øjeblikke](#) – Kvindelige Kunstneres Samfund, side 402. Forlaget Saxo. Aarhus.

Gynning, Margareta og Annette Johansen. (2006). [Nordiske kunstnerpar omkring 1900](#). Skagens Museum. Skagen Bogtrykkeri.

Hejlskov, Lone. [Malerier med lokale motiver efterlyses](#) in [Nordjyske Stiftstidende](#) den 14. marts 2006.

[Kraks Vejviser Gade-Register og Hus-Register for København 1944](#), Frederiksberg Allé 37, 1., side 170.

[Kunstindeks Danmark](#) & [Weilbachs Kunstnerleksikon](#) bind V (1995). *Emma Kongsbøll*, side 357-358. Munksgaard Rosinante. København.

[Kunstindeks Danmark](#) & [Weilbachs Kunstnerleksikon](#) bind V (1995). *Kristian Kongsbøll*, side 358. Munksgaard Rosinante. København.

Lassen, Erik (1978). [En københavnsk porcelænsfabriks historie: Bing & Grøndahl 1853-1978](#), side 44-45, 60. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck. København.

[Liv i KulturFjorden, maj-juni 2009](#). *Udstillinger: Mariagerbilleder, motiver fra Mariager Fjord*, side 11. Mariager Kommune. DegnGrafik.

Melgaard, Max. [Hvem maledede Han Herred?](#), side 10 in [Nordjyske Stiftstidende](#) den 20. august 2010.

Møller, Mogens. [Syndefaldets glæder](#), side 8-11 in [Nordjyske Stiftstidende](#) den 19. januar 2014.

[Nordjyske Stiftstidende](#) den 4. august 2010. [Malerier efterlyses](#), side 43.

Stenholm, Marianne. [Grønnestrand er malernes yndlingsmotiv](#) in [Nordjyske Stiftstidende](#) den 19. marts 2006.

Swane, Sigurd (1939). [Maleren Kristian Kongsbøll](#), side 36-85. Fischers Forlag. København.

Tønnesen, Allan (2007). [Riises Landsted](#). Allégade 5 på Frederiksberg, side [24-27](#). Realea A/S. Odense.

[Aalborg Stiftstidende](#) den 13. august 1978. [80 årig badepension er generationers mødested](#).